

Príloha č.1: Text hromadnej pripomienky LZ VLK k návrhu Akčného plánu Národného programu využitia potenciálu dreva Slovenskej republiky.

Akčný plán Národného programu využitia potenciálu dreva Slovenskej republiky

Pripomienky LZ VLK

Lesoochranárske zoskupenie VLK, so sídlom Tulčík 26, 082 13, predkladá nasledujúce pripomienky k materiálu *Akčný plán Národného programu využitia potenciálu dreva Slovenskej republiky*. Pripomienkovaný materiál predložilo do medzirezortného pripomienkového konania (MPK) Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky (MPRV SR) dňa 20. februára 2014 pod rezortným číslom 2081/2014-730. Dátum ukončenie MPK je 5. marca 2014.

(<https://lt.justice.gov.sk/Material/MaterialHome.aspx?instEID=-1&matEID=7032&langEID=1>)

1. Žiadame posúdiť predložený dokument „Akčný plán Národného programu využitia potenciálu dreva Slovenskej republiky“ ako strategický dokument z hľadiska vplyvov na životné prostredie.

Pripomienka je zásadná.

Odôvodnenie:

Zákon č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v § 3 písm. c) definuje strategický dokument ako „návrh politiky, rozvojovej koncepcie, plánu a programu vrátane strategických dokumentov, spolufinancovaných Európskou úniou, ako aj ich zmeny, ktoré sú predmetom prípravy a schvaľovania na štátnej, regionálnej alebo miestnej úrovni alebo ktoré sú pripravované na schválenie prostredníctvom parlamentného alebo vládneho postupu a ktoré vyžadujú predpisy, ktoré by mohli mať vplyv na životné prostredie vrátane vplyvu na chránené územia chránené podľa osobitných predpisov okrem materiálov legislatívnej povahy.“ V § 4 predmetného zákona sa opäť konštatuje, že predmetom posudzovania vplyvov strategických dokumentov je „strategický dokument spolufinancovaný Európskou úniou, ktoré majú pravdepodobne významný vplyv na životné prostredie a zároveň vytvárajú rámec na schválenie niektorej z navrhovaných činností uvedených v prílohe 8“. Je nepochybné, že návrh Akčného plánu Národného programu využitia potenciálu dreva Slovenskej republiky vytvára rámec na realizáciu činností, ktoré musia byť posúdené z hľadiska vplyvov na životné prostredie, tieto činnosti by mali byť spolufinancované Európskou úniou, viaceré sa budú týkať chránených území atď. – teda ide jednoznačne o strategický dokument, ktorý by mal byť predmetom posúdenia vplyvov na životné prostredie.

Posudzovanie z hľadiska vplyvov na životné prostredie je nutné i z dôvodu, že predložený návrh akčného plánu vychádzal iba z analýz, ktoré sa „zamerali na aktuálny stav zhodnocovania ihličnatých a listnatých sortimentov surového dreva, v rámci ktorých sa identifikoval stupeň zhodnotenia surového dreva“ (citované z úvodu predloženého akčného plánu), ale v opatreniach navrhuje priame zásahy do území chránených v zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny.

2. Žiadame vypustiť Rámcové opatrenie 1.3 *Diverzifikovať metódy hospodárenia v lesoch a vyčleniť časť lesných pozemkov pre technickú koncepciu pestovania lesov, zameranú na intenzívnu produkciu drevnej suroviny.*

Pripomienka je zásadná.

Odôvodnenie:

Navrhované opatrenie 1.3 je zamerané na vytváranie lesných plantáží na lesných pozemkoch. Opatrenie je v priamom rozpore s inými opatreniami navrhovanými v predloženej materiáli – napr. Rámcové opatrenie 1.1 Implementovať do lesníckej praxe adaptačné opatrenia na prispôsobenie lesov Slovenska účinkom klimatickej zmeny s dôrazom na udržanie ich produkčného potenciálu a Rámcové opatrenie 1.2. Vytvoriť predpoklady pre pestovanie prírode blízkyh lesov s bohatou štruktúrou, ako perspektívnej alternatívy k existujúcemu systému lesa vekových tried. Vytváranie lesných plantáží na lesných pozemkoch má negatívny vplyv na ekologickú stabilitu krajiny, vnáša do lesných porastov ekologicky a mechanicky nestabilné prvky, ktoré nie sú odolné voči patogénnym vplyvom a výrazne znižujú biologickú diverzitu lesných ekosystémov. Návrat k pestovaniu lesných plantáží (nestabilných krátkovekých monokultúr) na lesných pozemkoch je v rozpore so súčasnými poznatkami o lesných ekosystémoch a potrebe zabezpečenia ich stability a je návratom v čase o 50 rokov. Na vytváranie lesných plantáží je vhodné využívať neproduktívne poľnohospodárske pozemky tak, ako je to navrhnuté v Rámcovom opatrení 1.7 pripomienkovaného materiálu.

3. Žiadame vypustiť Rámcové opatrenie 1.8 *Spolupracovať s Ministerstvom životného prostredia SR na prehodnotení chránených území.*

Pripomienka je zásadná.

Odôvodnenie:

Rámcové opatrenie 1.8. obsahuje iba opatrenie 1.8.1 *Podporiť využitie potenciálu dreva v chránených územiach prehodnotením ich rozsahu, predmetu ochrany, prekryvu sústav chránených území a limitov štátneho rozpočtu pre zabezpečenie finančných náhrad pri rešpektovaní potrieb ochrany prírody*. V zmysle platného zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v z. n. p. je v 1. – 4. stupni ochrany prírody ťažba dreva neobmedzená, okrem jediného obmedzenia v 4. stupni ochrany prírody, kde je zakázané ťažiť drevnú hmotu holorubným hospodárskym spôsobom (§ 15, ods. 1, písm. b).. Z tohto vyplýva, že toto rámcové opatrenie je zamerané na znižovanie výmery chránených území s 5. stupňom ochrany. Jedná sa pritom o najprísnejšie chránené územia z pohľadu ochrany prírody, ktoré zaberajú iba 1,91% územia SR (zdroj <http://www.sopsr.sk/web/?cl=114>). Takáto požiadavka je z pohľadu ochrany prírody na území SR neprijateľná.

4. Žiadame vypustiť Opatrenie 2.1.1 Vypracovať spoločný metodický pokyn MŽP SR a MPRV SR na postup orgánu štátnej správy pri udeľovaní súhlasu pre výstavbu lesných ciest a zväžnic v územiach s 3. a 4. stupňom ochrany s ohľadom na protipožiarnu ochranu a zvýšenia využiteľných zdrojov surového dreva.

Pripomienka je zásadná.

Odôvodnenie:

Protipožiarny efekt výstavby lesných ciest a zväžnic v dovedy neprístupných porastoch je veľmi diskutabilný. Požiare vznikajú predovšetkým tam, kde majú ľudia ľahký prístup a kde sa ťaží. Napríklad v rokoch 2005 – 2006 patrilo medzi najčastejšie príčiny vzniku požiarov vo Vysokých a Nízkych Tatrách pálenie haluziny, manipulácia s otvoreným ohňom a cigaretový ohorok, pričom väčšina z lesných požiarov vznikla na ploche, kde sa ťažilo. Nie je zverejnená žiadna analýza, ktorá by protipožiarny efekt vyplývajúci z budovania zväžnic a ciest potvrdzovala. Naopak existujú mnohé príklady, kedy lesné požiare vznikli v miestach sprístupnených cestami a zväžnicami (resp. protipožiarnymi pásmi) v lokalitách, kde sa ťažilo.

Zvyšovanie ťažby v národných parkoch (3. stupeň ochrany) a maloplošných chránených územiach so 4. stupňom ochrany (prírodné rezervácie, pamiatky, chránené areály, ochranné pásma a zóny) je v priamom rozpore s ich poslaním. Podľa § 19 zákona 543/2002 Z.z. o ochrane prírody je národný park „*rozsiahlejšie územie, ... v ktorom je ochrana prírody nadradená nad ostatné činnosti*“. Lesnaté územia so 4. stupňom ochrany (prírodné rezervácie, pamiatky, areály, zóny chránených území) sú vyhlásené na zabezpečenie ochrany lesných ekosystémov a akékoľvek zvyšovanie ťažby v nich nie je prijateľné. Ako zdroje surového dreva majú slúžiť hospodárske lesy a nie lesy chránené z hľadiska ochrany prírody.

Zameriavanie sa na ťažbu „zdrojov dreva“ v 3. a 4. stupni ochrany prírody bude mať jednoznačne negatívny vplyv na tieto chránené územia a bude dôvodom ich postupnej degradácie. Už v súčasnosti územia národných parkov s 3. stupňom ochrany nespĺňajú národné normy ani medzinárodné štandardy IUCN, práve z dôvodu nadmernej ťažby dreva.

5. Žiadame vypustiť Opatrenie 2.2.1 Analyzovať súčasný stav lesnej cestnej siete vo vzťahu k vplyvom na životné prostredie a navrhnúť jej parametre a hustotu v chránených územiach za účelom optimálneho využitia potenciálu dreva.

Pripomienka je zásadná.

Odôvodnenie:

Rovnako ako v predchádzajúcom bode. Zvyšovanie hustoty lesnej cestnej siete v chránených územiach je v rozpore s ich poslaním. Optimálnym využívaním potenciálu dreva je naopak znižovanie ťažby v chránených územiach (a nie jej zvyšovanie) a s tým súvisiace znižovanie hustoty cestnej siete v chránených územiach.

6. Žiadame prepracovať Strategický cieľ 5 *Dosiahnutie zvýšeného využitia lesnej biomasy, ako aj vedľajších produktov pri spracovaní dreva na energetické účely.*

Pripomienka je zásadná.

Odôvodnenie:

Podľa analýzy „Spracovanie biomasy v regióne východného Slovenska vo vzťahu k zachovaniu prirodzených lesov“, ktorú ma LZ VLK k dispozícii, už v súčasnosti prekračuje využívanie dreva na energetické účely v Prešovskom a Košickom kraji potenciál tohto územia 2-násobne. Akékoľvek zvyšovanie využívania dreva a podpora rastu výroby energií z dreva vedie k negatívnym dôsledkom, ako sú nelegálne výruby a spaľovanie kvalitnejších sortimentov dreva. Komplexnejšie využívanie lesnej biomasy vedie k ochudobňovaniu lesov, v ktorých je už v súčasnosti nedostatok stromov a jeho častí ponechaných na prirodzený rozpad (tzv. mŕtve drevo).

Výsledkom je znižovanie ekologickej stability krajiny, ničenie biologickej diverzity a zhoršovanie životného prostredia obyvateľov. Ako najlepší príklad môžeme uviesť, že na Slovensku skutočná ročná ťažba v lesoch už od roku 1995 neustále prekračuje únosnú ročnú ťažbu v priemere o 20 %. Potenciál zvyšovania ťažby lesov za účelom využitia lesnej biomasy na energetické účely je z tohto hľadiska nulový.

Strategický cieľ je potrebné zadefinovať nanovo. Jeho základom by mala byť produkcia a využívanie biomasy na energetické účely vyprodukovanej na nevyužívanej, neproduktívnej poľnohospodárskej pôde.

7. Žiadame opätovne prehodnotiť vplyv predkladaného materiálu na životné prostredie.

Pripomienka je zásadná.

Odôvodnenie:

V zhodnotení vplyvov na životné prostredie (Príloha č. 5.5 - Doložka vybraných vplyvov na životné prostredie) sa uvádza, že predkladaný materiál nebude mať žiadny vplyv na zložky životného prostredia a takisto žiadny vplyv na chránené územia. To však nie je pravda, pretože uvedené Rámcové opatrenia 1.8 vedie priamo k znižovaniu rozlohy chránených území a Opatrenia 2.1.1 a 2.2.1 navrhujú zvyšovanie ťažby dreva v chránených územiach a budovanie nových lesných ciest v chránených územiach. Všetky uvedené opatrenia majú jednoznačne negatívny vplyv na zložky životného prostredia, najmä biosféru a na samotné chránené územia.

Zvyšovanie ťažby a s tým súvisiaci nárast kilometrov lesných ciest a zväžnic zároveň negatívne vplýva na kolobeh vody v krajine. Veľkoplošnou ťažbou odlesnenej plochy, ničenie lesov v chránených územiach, násilné pretváranie lesov na homogénne plantáže, znižovanie množstva stromov a ich častí ponechaných na prirodzený rozklad (maximalizovanie využitia drevnej biomasy) a výstavba lesných ciest a zväžnic budú mať negatívny vplyv nielen na stabilitu lesov, ale i na zadržiavanie a odtok vody z lesov. Prejavy v podobe povodní a vysušovania krajiny budú jedným z výrazne negatívnych vplyvov na životné prostredie.